

GÜNEY EGE BÖLGESİ'NDE SAĞLANAN SOSYAL HİZMETLER

Emine AKTUĞ

İÇİNDEKİLER

1. Sosyal Hizmetler Nedir?	3
2. Bölgede Sağlanan Sosyal Hizmetler Nelerdir?.....	5
2.1 KADIN, AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ	5
2.1.1 Aile Danışma Merkezleri:.....	5
2.1.2 Toplum Merkezleri	6
Aydın Kemer Toplum Merkezi	7
Denizli Meska Toplum Merkezi	7
Denizli Karşıyaka Toplum Merkezi.....	7
2.2 ENGELLİ HİZMETLERİ	8
2.2.1 Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri	8
Pamukören Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	9
Atça Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	9
Milas M. ÖnoI Karadeveci Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü	9
2.3 YAŞLI HİZMETLERİ.....	10
2.3.1 Huzurevleri	10
Aydın Söke Hilmi Fırat Huzurevi	11
Denizli Çivril Huzurevi.....	11
Muğla SHÇEK-Fethiye Belediyesi Huzurevi.....	11
2.3.2 Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri	11
Muğla Belediyesi Abide Hasan Nuri Öncüler Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi.....	11
Denizli Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	12
Aydın Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	12
2.4 KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUK HİZMETLERİ	13
2.4.1 Çocuk ve Gençlik Merkezleri	13

Aydın Çocuk ve Gençlik Merkezi.....	13
Denizli Çocuk ve Gençlik Merkezi.....	14
Girne Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi.....	14
2.4.2 Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Yuvaları.....	15
Aydın Yetiştirme Yurdu.....	15
Aydın 80.Yıl Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu (İsabeyli Nazilli).....	15
Buldan Çocuk Yuvası (7-12)	16
Denizli Çocuk Yuvası (0-12).....	16
Denizli Yetiştirme Yurdu	16
Muğla Vali H.Aksoy Çocuk Yuvası (0-12)	17
Fethiye Yetiştirme Yurdu	17
Muğla Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu.....	17
2.4.3 Koruyucu Aile ve Evlat Edinme	17
2.5 YOKSUL HİZMETLERİ.....	19
2.5.1 Ayni ve Nakdi Yardımlar	19
SONUÇ.....	20
KAYNAKLAR	22

1. Sosyal Hizmetler Nedir?

Sosyal Hizmetler kavramının uluslararası alandan kabul edilmiş tanımı şu şekilde belirtilmiştir: *“İnsanların sağlık ve iyilik halinin geliştirilmesinde; insanların kendilerine daha yeterli hale gelmelerinde ve başkalarına bağımlı olma hallerinin önlenmesinde; aile bağlarının güçlendirilmesinde; bireylerin, ailelerin, grupların veya toplulukların sosyal işlevlerinin yerine getirmelerinde yardımcı olmak amacıyla sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek mensupları tarafından gerçekleştirilen etkinlik ve programlar bütünüdür.”¹*

Sosyal hizmetlerin başlıca amacı birey, grup ve toplulukların gelişmesi, refah ve huzurunun sağlanmasıdır. Bu amaç çerçevesinde aileler, çocuklar, gençler, engelliler, yaşlılar, güç koşullardaki kadınlar, göç edenler, yardıma muhtaç yoksullar gibi birey ve grupların sosyal uyumun sağlanmasına yönelik hizmet ve yardım çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Sosyal yardıma muhtaç kişilerin ihtiyaçlarının giderilmesi, onların kendi kendilerine yeterli duruma getirilmelerine yardımcı olunması gibi hizmetlerin yanı sıra, bölgede yerel ihtiyaçların belirlenmesi ve yerel mekanizmaların harekete geçirilmesi gibi işlevlere sahiptir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu; Sosyal devlet anlayışının gereklerini yerine getiren temel kurumlardan birisidir. Çocuk, genç, kadın, özürlü ve yaşlılarımıza sürekli koruma ve bakım hizmeti götüren kurum ayrıca sosyal yardım, evlat edindirme ve koruyucu aile hizmetlerini de yürütmektedir. Aynı zamanda sosyal hizmetler, sosyal kalkınmayı sağlayan, toplumsal değişimi ve gelişimi yönlendiren kriterlerin başında gelmektedir. Bu nedenle bir toplumun çağdaş bir görünüme kavuşmasında önemli rol ve işleve sahip olan sosyal hizmetlerin geliştirilmesi her toplum için büyük bir öneme sahiptir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından 2007 yılında en çok göç alan ve en çok göç veren illerde yaşayan ailelere yönelik yapılan araştırma sonuçlarına göre,

- Göç ettikten sonra çevreye uyum sağladığını belirtenlerin oranı yaklaşık % 58'dir.
- Her 4 kişiden birinin çocuğu evin geçimine katkıda bulunmaktadır.
- % 70'i geçimini yardımlar ve geçici işlerle sağlamaktadır.
- Aileler “ileride çocuğunuza bakamayacak duruma gelerseniz ne yaparsınız?” sorusuna % 10'u “çocuğumu çalıştırırım”, % 4'ü “yetiştirme yurduna/çocuk yuvasına veririm” cevaplarını vermişlerdir.

¹ Robert L. Barker, The Social Work Dictionary, Silver Spring, Maryland NASW Press, 1991

- Ailelerin % 39'u ileride ailedeki yaşlı kişiye bakamayacak duruma gelirlerse huzurevine yerleştirmeyi düşünmektedir.

- Ailelerin % 56'sı ileride hanesindeki engelli kişiye bakamayacak duruma gelirlerse devlet kuruluşlarından yardım istemeyi düşünmektedir.

Bu sonuçlar göstermektedir ki, yoğun göç alan bölgelerden biri olan Güney Ege Bölgesi'nde bulunan Sosyal Hizmet kurumları önemli sorumluluklar üstlenmektedir.

Bölgenin genç nüfusunun fazla olması, bölgede yaşam süresinin uzun olması ve yaşlı nüfusun fazla olması, göç alan bir bölge olması, boşanma oranlarının yüksek olması gibi sebeplerden dolayı bölgenin sosyal hizmetlere olan ihtiyacı artmaktadır. Bu açıdan Aydın, Denizli ve Muğla illerindeki mevcut sosyal hizmetlerin incelenmesi, eksikliklerin belirlenmesi ve sosyal hizmetlerin geliştirilmesi açısından gerekliliklerin tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır.

2. Bölgede Sağlanan Sosyal Hizmetler Nelerdir?

2.1 KADIN, AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ

Koruyucu-önleyici sosyal hizmetlerin başında gelen kadın, aile ve toplum hizmetleriyle, kadının ve aile birliğinin korunması ve toplumsal yapının sağlamlaştırılması amaçlanmaktadır. Günümüzde yaşanan toplumsal değişmeye paralel olarak kişilerin korumaya ve bakıma ihtiyaç duymalarına neden olabilecek sorunların önceden tespit edilmesini sağlamaya yönelik Aile Danışma Merkezleri, Kadın Konukevleri ve Toplum Merkezleri bu hizmetlerin yerine getirilmesinde kullanılan aracı kuruluşlardır.

Bölge kadın, aile ve toplum hizmetlerine olan ihtiyacı açısından incelendiğinde, Güney Ege Bölgesi'nin, TR31 (İzmir) ve TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Bölgelerinden sonra boşanma oranları en yüksek 3. Düzey 2 Bölgesi olduğu görülmektedir. Bölge içinde ise, kaba boşanma hızları Muğla'da % 2,36, Denizli'de %2,35, Aydın'da ise % 2,16'dır ve Türkiye ortalamasının (% 1,59) üzerinde değerler almaktadır. Bu bakımdan, aile yaşamının korunması, desteklenmesi, rehberlik ve danışma hizmetleriyle aile birliğinin korunmasının sağlanması açısından bölgede Aile Danışma Merkezlerinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Tablo 1. TR32 Bölgesi illerinin aldığı göç

	2008	2009
AYDIN	34.375	28.524
DENİZLİ	22.721	20.119
MUĞLA	35.907	28.390

Tablo 1'de TR32 Bölgesi illerinin aldıkları göçler incelendiğinde, bölgenin önemli ölçüde göç alan bir yapıda olduğu göze çarpmaktadır. 2009 yılı verilerine göre bölge Türkiye'de en fazla göç alan 11. Düzey 2 Bölgesi olmuştur. Göç eden bireylerin yaşadığı uyum ve entegrasyon sorunlarıyla baş etmede önemli kurumlardan biri olan toplum merkezleri, bölgede de göç edenler tarafından oluşturulmuş mahallelerde özel olarak hizmet vermektedir.

2.1.1 Aile Danışma Merkezleri:

Bu merkezler aile yaşamını korumak, desteklemek ve sorunların çözümüne yardımcı olmak amacıyla aile bireylerine yönelik koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, tedavi ve rehabilite edici

hizmetlerin yanı sıra rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verildiği yerlerdir.² Toplumun ve ailenin gelişmesi için bireyin katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi, ailelerin ekonomik, toplumsal, kültürel ve psikolojik sorunlarla baş edebilmeleri için korunması, güçlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla açılmış merkezlerdir.

Söz konusu merkezler 6 Haziran 1997 tarih ve 23011 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2828 Kurum Kanunu’nun 3. Maddesinin “ e” bendine eklenen 8. Fıkra’ya dayanılarak açılmıştır.³ Aile Danışma Merkezi, bölgede sadece Muğla ilinde bulunmaktadır ve ailelerin sorunlarla baş edebilmesi için korunması ve desteklenmesi yönünde hizmet vermeye devam etmektedir. Aile Danışma Merkezleri, bölgedeki boşanma oranlarının yüksekliği sebebiyle bölge için önemli bir ihtiyaçtır. Aydın ve Denizli illerinde de birer aile danışma merkezi kurulması ihtiyacı bulunmaktadır.

2.1.2 Toplum Merkezleri

“Toplum Merkezleri” hızlı toplumsal değişme, kentleşme ve göçün yarattığı sorunlar doğrultusunda, bireylerin, grupların, ailelerin ve toplumun sorunlarla baş edebilmeleri ve bireylerin katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi amacıyla; koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici işlevlerini, bir arada ve en kolay ulaşılabılır biçimde, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve gönüllüler ile işbirliği ve eşgüdüm içinde sunmakla görevli ve yükümlü bulunan gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarıdır.⁴

Toplum merkezlerinde amaç iç göçten etkilenmiş, kentin yanı başında olup, kaynaklara ulaşamayan ve eşit fırsatlardan yoksun kalan çocuk, genç, kadın, erkek, yaşlı, özürli gruplarına yönelik hizmetler vermek ve kadının birey olarak güçlendirilmesi ve üretime katkısının sağlanmasıdır. Anne çocuk eğitimi, babaların çocukların gelişiminde daha etkin rol alabilmelerini sağlamak amacıyla baba destek programı, 0-6 yaş aile ve çocuk eğitim programı, 7-19 yaş aile eğitim programı ve özellikle kadına yönelik hizmetler verilmektedir. Kadınların günlük yaşamda daha etkin rol alabilmeleri sağlamak amacıyla kadınlara yönelik beceri geliştirme programları, kadının insan hakları eğitim programı, sosyal kültürel etkinlikler ve okur yazarlık programları gibi hizmetler verilmektedir.

Toplum merkezlerinin hizmet verdiği öncelikli bazı bölgeler vardır. Yoğun göç alan bölgeler, gecekondu bölgeleri ve kalkınmada öncelikli bölgeler, bu merkezlerin öncelikli açılma noktalarıdır.

² T.C. SHÇEK Genel Müdürlüğü 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Sy: 38-39

³ <http://www.shcek.gov.tr/aile-danisma-merkezleri.aspx> (03.12.2010)

⁴ <http://www.shcek.gov.tr/userfiles/pdf/ToplumMerkezleri.Mart2008.pdf>

Aydın ve Denizli örneklerine bakıldığında da, Denizli Karşıyaka ve Meska bölgeleri ile Aydın'da göç ile gelenlerin yoğunlukla toplandıkları bölgeler olan Kemer mahallesi, Girne Mahallesi, Mesudiye Mahallesi ve Mimar Sinan Mahallesinin kesişme noktası tercih edilmiştir.

➤ **Aydın Kemer Toplum Merkezi**

2001 yılında hizmete açılan Kemer Toplum Merkezi Müdürlüğü, göç alan sosyo-ekonomik düzeyi düşük, işsizlik oranının yüksek olduğu Kemer mahallesi, Girne Mahallesi, Mesudiye Mahallesi ve Mimar Sinan Mahallesinin kesişme noktasında bulunmaktadır.

Kemer Toplum Merkezinde özellikle alt-sosyo ekonomik ve kültürel düzeydeki bireylerin bilinç düzeylerinin yükseltilmesi, üretken ve kendilerine yeterli hale gelebilmelerinin sağlanması ve aile bütünlüğünün korunması amaçlarıyla çeşitli eğitim programları uygulanmaktadır. (Evde Çocuk Bakıcılığı Kursu, Anne Çocuk Eğitimi, Yurttaşlık ve Çocuk Hakları Eğitim Programı, Aile İçi İletişim Programı, Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı, Bireysel Rehberlik ve Danışmanlık, Okul Başarısı Destek Programı, Okul Öncesi Destek Programı, Sosyo Kültürel Faaliyetler vb.)⁵

Kemer Toplum Merkezinde gerçekleştirilen çeşitli eğitim programlarına Ocak 2010-Temmuz 2010 dönemi itibariyle 177 kişi katılmıştır.

➤ **Denizli Meska Toplum Merkezi**

Denizli Meska Toplum Merkezinin amacı, hizmet verdiği bölgede toplum kesimlerinin daha iyi yaşam koşullarına ulaşmalarını sağlamak ve kentsel alanda yaşam biçimlerinde izlenen farklılaşmayı azaltmaktır. Hedef kitlesi, kentlerin kaynaklara ulaşmada güçlük çeken ve dezavantajlı konumdaki yörelerde yaşayan öncelikle kadın, çocuk, genç, özürlü olmak üzere tüm toplum kesimleridir.

Denizli Meska Toplum Merkezi tarafından 13 kişiye danışma hizmeti, 14 kişiye kurs hizmeti, 156 kişiye ise eğitim hizmeti verilmektedir.

➤ **Denizli Karşıyaka Toplum Merkezi**

Denizlinin göç alan ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük mahallelerinden biri olan Karşıyaka mahallesinde kurulmuştur ve yoksulluktan, hızlı kentleşmeden en çok etkilenen gruplar olan çocuklar, gençler ve kadınlar, öncelikli hizmet grubunu oluşturmaktadır. Karşıyaka Toplum Merkezi tarafından 200 kişiye danışma hizmeti, 163 kişiye ise kurs ve eğitim hizmeti verilmektedir.

⁵ <http://www.aydin-shcek.gov.tr/kuruluslar.asp?idx=6> 08.12.2010

2.2 ENGELLİ HİZMETLERİ

Bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal özelliklerinde doğuştan veya sonradan belirli bir oranda ve sürekli olarak engelleri olan kişilere yönelik çok yönlü hizmetler sunulmaktadır. Bölgede, engellilere yönelik bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin yanı sıra, evde bakım hizmetleri de verilmektedir. Evde bakım hizmeti sayesinde, engelli bireyler yaşamlarını sürdürdükleri çevreden ayrılmaksızın aile ortamında hizmet alabilmektedir.

2002 yılında yapılmış olan ulusal ölçekli araştırmaya göre ülkemiz nüfusunun % 12,29'unu özürlü bireyler oluşturmaktadır. Bu oranın yaklaşık % 9'unu süreğen hastalığı olanlar, diğer % 3'ünü ise zihinsel, bedensel ve ruhsal özürlü bireyler oluşturmaktadır⁶. Ülke genelinde toplam 61 bakım ve rehabilitasyon merkezi bulunmakta ve toplam 4.039 engelli birey bu merkezlerden hizmet almaktadır. Ailesi yanında bakılan ve evde bakım hizmeti alan birey sayısı ise 192.419'dur. Ege Bölgesi genelinde ise engellilik oranı % 11,86'dır. Bu oranın % 9,27'sini süreğen hastalığa sahip olanlar oluştururken % 2,59'unu zihinsel, bedensel ve ruhsal özürlü bireyler oluşturmaktadır.⁷

2.2.1 Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri

Engelli bireylerin bakım ve rehabilitasyonuna yönelik hizmetler verilmektedir. Bu merkezlerde özürlü bireylerin öncelikle insan onuruna yakışır şekilde bakımına, beslenmesine, korunmasına, becerilerinin geliştirilmesine ve sosyal hayata uyumuna ilişkin bakım ve sosyal rehabilitasyon hizmetleri sunulur.

Bakım hizmetleri kapsamında; özürülerimizin beslenmesi, korunması, temizliği gibi birincil yaşam ihtiyaçları giderilir. Sosyal rehabilitasyon hizmetleri kapsamında da; özürülerimizin var olan yeteneklerinin ve becerilerinin korunması ve geliştirilmesi için

- Egzersiz çalışmaları;
- Atletizm, yüzme, basketbol, futbol gibi sportif çalışmalar;
- Resim, müzik, folklor, tiyatro gibi sanatsal ve kültürel etkinlikler;
- Seramik işleri, el işi, galoş üretimi, ahşap doğrama, tarımsal çalışmalar gibi iş uğraşı Faaliyetleri
- Geziler, kutlamalar, eğlenceler gibi sosyal etkinlikler gerçekleştirilir.

Bu çalışmalar dâhilinde engelli bireyler, ulusal ve uluslar arası yarışmalara ve etkinliklere katılarak birey ve grup olarak başarmanın, değerli olmanın ve üretebilir olmanın mutluluğunu

⁶ T.C. SHÇEK Genel Müdürlüğü, Özürlü Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Brifing Raporu, 2009

⁷ T.C. SHÇEK Genel Müdürlüğü, 2010-2014 Stratejik Planı,2009

yaşaması sağlanır.⁸ Aydın ilinde Atça ve Pamukören’de, Muğla’da ise Milas ilçesinde birer bakım ve rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır. Denizli’de engelli bakım ve rehabilitasyon merkezi bulunmamaktadır ancak engellilere yönelik evde bakım hizmeti uygulanmaktadır. Denizli’de 2010 yılı Ekim ayı itibariyle evde bakım hizmetlerinden yararlanan engelli birey sayısı 2094’tür.

➤ **Pamukören Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi**

Aydın Merkezine 75 km uzaklıktaki Kuyucak ilçesi, Pamukören Beldesinde 18 yaş üzeri bedensel engellilerimize bakım ve rehabilitasyon hizmeti vermekte olan kuruluşumuzun kapasitesi 50 olup fiilen bakılan kişi sayısı 46’dır.

➤ **Atça Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi**

Aydın İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde bulunan Atça Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Aydın Merkezine 35 km uzaklıkta Sultanhisar ilçesi Atça Beldesinde 7-12 yaş grubu zihinsel engelli çocuklara bakım ve rehabilitasyon hizmeti vererek yetenekleri doğrultusunda toplumsal uyumlarını gerçekleştirmektedir. Merkezin kapasitesi 30 olup halen 24 özürlü koruma ve bakım altındadır.

➤ **Milas M. Önel Karadeveci Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü**

Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu M. Önel Karadeveci Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü, Milas ilçesinde 50 kapasite ile kimsesiz ve bakıma muhtaç 7/12 yaş kız - erkek ve 13 üzeri yaş kız zihinsel engelli bireylere yatılı olarak hizmet vermektedir. Ekim ayı itibariyle tam kapasite çalışmakta ve toplam 50 zihinsel engelli bireye hizmet vermektedir.

---

⁸ T.C. SHÇEK Genel Müdürlüğü 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Sy: 37

2.3 YAŞLI HİZMETLERİ

Sosyal hizmetler bünyesinde verilmekte olan yaşlı hizmetleri, huzurevleri ve yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri hizmetlerini kapsamaktadır. Bölgenin nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının altında seyretmekle birlikte, Türkiye genelinde ortalama yaşam süresinin yükselmesiyle 65 yaş üstü nüfusun artarak bölgede zamanla yaşlı bir nüfus yapısının ortaya çıkması beklenmektedir. Dünya’da ve Türkiye’de, sosyal hizmetlerin en önemli alanlarından olan yaşlı bakım hizmetleri, huzurevleri, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri, yaşlı nüfusun yoğunluğu ve gelecekte daha da yoğunlaşacak olması göz önüne alındığında bölgede büyük önem kazanmaktadır. Türkiye genelinde bulunan Sosyal Hizmetlere bağlı 96 huzurevinde toplam 9.158 yaşlı barınmaktadır. uU sayıdan çok daha fazla özel ve derneklere ait huzurevi bulunmaktadır ve 9.027 kişi de bu huzurevlerinde barınmaktadır.

TÜİK verilerine göre, bireylerin yaşlılıkları ile ilgili yaşam tercihleri farklılıklar göstermektedir. Her 100 kişiden 55’i yaşlılığında çocuklarının yanında kalmayı tercih edeceğini belirtmiştir. Yine her 100 kişiden yaklaşık 18’ i yaşlılığında evinde bakım hizmeti almayı, 10 kişi ise huzurevine gitmeyi tercih etmektedir. Yani yaşlıların yaklaşık % 30’unun bir şekilde sosyal hizmetlerden faydalanması olasılığı bulunmaktadır. Aynı zamanda 2023 yılı nüfus projeksiyonuna göre, Güney Ege Bölgesi’nde bulunan 65 yaş üstü nüfusun % 3 oranında artması beklenmektedir. Buna göre, yaşlılar için hayatın kolaylaştırılması ve kaliteli bir hayat sürdürebilmelerinin sağlanması adına, bölgede daha fazla yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri ile huzurevlerine ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir.

2.3.1 Huzurevleri

Ruh sağlığı yerinde olan ve bulaşıcı hastalığı olmayan 60 yaş üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan kuruluşlardır. Yurt çapında yayılmış huzurevlerinde sosyal güvencesi olan ya da olmayan yaşlılara korunma, bakım, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması hizmetleri verilmektedir.

Aydın, Denizli, Muğla illerinde birer huzurevi bulunmaktadır. Aynı zamanda Aydın’da yeni yapılan bir huzurevinin inşaatı devam etmektedir. Aydın ili Kuyucak İlçesi Horsunlu Belediyesine ait 850 metrekare alana sahip 5 katlı bina Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü’ne tahsis edilmiş ve onarım inşaatına başlanmış durumdadır.

➤ **Aydın Söke Hilmi Fırat Huzurevi**

Aydın iline 35 km uzaklıkta bulunan Söke ilçesinde kurulmuş olan Söke Hilmi Fırat Huzurevi 90 kapasiteli olup tam kapasiteyle hizmet vermektedir. 60 yaş ve üzerindeki, sosyal ve /veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak için kurulmuş yatılı sosyal hizmet kuruluşu olarak faaliyet göstermektedir.

➤ **Denizli Çivril Huzurevi**

Çivril Korunmaya Muhtaç Yaşlıları Barındırma Derneği tarafından yaptırılarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna devredilmiş ve 1997 yılında hizmete açılmıştır. Denizli Çivril Huzurevi'nde 14'ü kadın, 52's, erkek olmak üzere toplam 66 yaşlı kalmaktadır.

Huzurevi tarafından yaşlılara yönelik pek çok faaliyet düzenlenerek iyi vakit geçirmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Düzenlenen piknikler, etkinlik ve geziler, bahçe faaliyetleriyle yaşlılar sosyal hayata adapte edilmeye çalışılmaktadır.

➤ **Muğla SHÇEK-Fethiye Belediyesi Huzurevi**

60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak ve bakımını sağlamak amacıyla 2005 yılında kurulan Fethiye Belediyesi Huzurevi, 65 kişilik kapasiteye sahiptir ve Ekim ayı itibariyle 57 yaşlıyı barındırmaktadır.

2.3.2 Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri

Ruh sağlığı yerinde olup, bulaşıcı hastalığı olmayan, yatağa bağımlı, fiziksel veya zihinsel gerilemeleri nedeniyle özel ilgi, destek ve koruma gerektiren yaşlı kişilerin yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla kendi kendilerini idare edebilecek bir şekilde rehabilitasyonları, tedavisi mümkün olmayanların ise, sürekli olarak özel bakımları sağlanır. Aydın, Denizli ve Muğla'da yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri bulunmaktadır ve yaşlılara tam kapasite ile hizmet vermektedirler.

➤ **Muğla Belediyesi Abide Hasan Nuri Öncüer Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi**

Abide Hasan Nuri Öncüer Huzurevi ve Rehabilitasyon olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Huzurevi Bölümü 50 kapasiteli ve Rehabilitasyon Bölümü 28 kapasiteli olup, toplam bakılan yaşlı sayısı ise Ekim ayı itibariyle 74 kişidir.

➤ **Denizli Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi**

Denizli Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nin amacı; sosyal ve ekonomik yoksunluk içinde olan korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlı statüsünde olan 60 yaş ve daha yukarı yaştaki günlük yaşam faaliyetlerini bağımsız yapabilecek nitelikteki yaşlıların bakım ve himayesini sağlamaktır.

Denizli Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi 14.10.1997 tarihinde açılmıştır ve yatalak durumda olup, tıbbi tedavi ve bakıma ihtiyacı olan yaşlıların bakım ve himayesini sağlamak üzere hizmet alanı genişleştirilmiştir.

Buna bağlı olarak kapasite 200 olarak belirlenmiş olup, kapasitenin 100'ü Huzurevi, 100'ü de Özel Bakıma İhtiyacı olan yaşlılara göre yeniden düzenlenmiştir.

➤ **Aydın Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi**

140 kapasiteli Aydın Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Aydın Merkez Girne Mahallesinde 60 yaş ve üzeri yaşlılara tam kapasite ile hizmet vermektedir. Yaşlıların hoş vakit geçirmelerini sağlamak amacıyla gezi, piknik, söyleşi, seminerler, özel haftalar ve günler, şehir içi geziler, eğlenceler gibi faaliyetler düzenlenmektedir.

2.4 KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUK HİZMETLERİ

Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi'ne göre, "tüm çocukların bedensel, bilişsel, ahlaki ve sosyal bakımlardan sağlıklı ve normal biçimde gelişebilmeleri için her türlü olanak ve kolaylık sağlanmalıdır; toplum, kimsesiz ya da geçim kaynaklarından yoksun çocuklara özel ilgi göstermekle yükümlü olmalıdır; çocuk, her ortamda yardım görmeli, sıkıntıdan kurtarılmalıdır". Bu ilkeler doğrultusunda, sosyal tehlikelerle karşı karşıya olan, sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuk ve gençlerin rehabilitasyonları ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla çocuk ve gençlik merkezleri, kimsesiz çocukların barınması ve yaşamlarını sürdürmelerinin sağlanması için yetiştirme yurdu ve çocuk yuvaları hizmetleri ile koruyucu ailelik ve evlat edindirme hizmetleri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından sağlanmaktadır.

2.4.1 Çocuk ve Gençlik Merkezleri

Çocuk ve Gençlik Merkezleri; eşler arası anlaşmazlık, ihmal, hastalık, kötü alışkanlık, yoksulluk, terk ve benzeri nedenlerle sokağa düşerek sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan veya sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı ve gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Bölgede nüfusun yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında bölgenin genç nüfus açısından da oldukça kalabalık olduğu görülmektedir. Genç ve aktif nüfusun yoğunluğu sebebiyle çocuk ve gençlik hizmetleri büyük önem kazanmaktadır. Bölgede boşanma oranlarının yüksekliği ve yoğun göç alan bir bölge olması sebebiyle, ailevi ve toplumsal değişimlerden en fazla etkilenen çocuk ve gençlere yönelik sosyal hizmetler büyük önem kazanmaktadır. Aydın ve Denizli illerinde birer tane bulunan çocuk ve gençlik merkezleri Güney Ege Bölgesi'nin en fazla göç alan illerinden olan ve boşanma oranının en yüksek olduğu il olan Muğla'da bulunmamaktadır.

➤ Aydın Çocuk ve Gençlik Merkezi

7-18 yaş arası sokakta çalışan çocuklara yönelik hizmet veren bir kuruluştur. Aydın Merkez Zafer mahallesinde gündüzlü olarak 258'i kesin, 398'i geçici olmak üzere toplam 656 kayıtlı sokakta çalışan ve sokağa düşme riski olan çocuklara hizmet vermektedir.

Çocukların ve gençlerin eğitim süreçlerine katkı sağlanması, sağlıklı yaşam ve temizlik alışkanlıklarının kazandırılması, aile bilgilendirme ve eğitim toplantıları, araştırmalar, kültürel, sanatsal faaliyetler, sosyal ve sportif etkinlikler Aydın Çocuk ve Gençlik Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlerin başlıcalarıdır.

Aydın Çocuk ve Gençlik Merkezinden hizmet alan ve çocuklardan oluşan Minik Kızlar Hentbol takımı Aydın Şampiyonu olmuş ve 01-05 Temmuz 2010 tarihleri arasında Alanya'da düzenlenen Türkiye Şampiyonasında 13 takım arasında 4. olmuştur. Hentbol çalışmalarının çocukların psiko-sosyal gelişimlerine önemli katkı sağladığı gözlenmiştir.

➤ **Denizli Çocuk ve Gençlik Merkezi**

Denizli Çocuk ve Gençlik Merkezi sokakta yaşayan ve çalıştırılan çocukları ve gençleri bedensel, ruhsal ve duygusal gelişmeleri açısından tehlike yaratabilecek risklerden korumak, temel gereksinmelerini gidermelerine yardımcı olarak barınmaları için gerekli hizmetleri sunmak, belirli bir süreç sonunda kendi kendilerini yeterli hale gelmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Çocuk ve gençlik merkezi tarafından, sokakta çalıştığı tespit edilen çocuklara yönelik takip gerçekleştirilmektedir ve sokak ortamından uzaklaştırılarak aile ortamına kazandırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Denizli Çocuk ve Gençlik Merkezi tarafından sokakta çalıştığı tespit edilen çocuk sayısı 2010 yılı Ekim ayı itibariyle 22'dir. Aynı zamanda, aile yanında takip edilen çocuk ve genç sayısı ise 77'dir.

➤ **Girne Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi**

Mülkiyeti Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü' ne ait olan ve yıkıntı halinde terkedilmiş bina " Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi Projesi " kapsamında Dünya Bankası SRAP Yerel Girişimler Alt Projesinden sağlanan 58.211 ABD Doları tutarındaki finansman desteği ile onarılarak Çocuk İhmal ve İstismarının önlenmesi ve rehabilitasyonu konusunda hizmet vermek üzere tefriş edilmiştir.

0-18 Yaşları arasında olup herhangi bir nedenle ihmal ya da istismara uğramış çocuklara ve ailelerine yönelik her türlü rehabilitasyon hizmeti verilmektedir. Özellikle cinsel ve fiziksel istismar nedeni ile ortaya çıkan adli vakalarda ilk görüşmenin yapılması sağlanarak mahkemelerin istediği "Psiko-Sosyal İnceleme Raporu" düzenlenmektedir. İhmal ve istismara uğramış çocuk ve ailelerine yönelik seanslı ve gündüzlü rehabilitasyon hizmeti verilmektedir.⁹

14 kapasiteli Girne Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi 14 kapasiteli olup 0-18 yaş grubu suç mağduru kız çocuklarına tam kapasite ile bakım ve rehabilitasyon hizmeti vermektedir.

⁹ <http://www.aydin-shcek.gov.tr/kuruluslar.asp?idx=5>

2.4.2 Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Yuvaları

Yetiştirme yurtları, 13–18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek edinmelerini ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirilmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Çocuk yuvaları ise 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişmeleri ve sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanarak topluma yararlı bireyler olarak yetiştirmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Çocukların iyi bir şekilde korunup yetiştirilmesi için her türlü önlemin alınmasını öngörmektedir. 2007 yılı itibariyle Türkiye genelinde korunmaya muhtaç çocuklar alanında hizmet verilen 113 yetiştirme yurdu, 103 çocuk yuvası vardır. Bu kuruluşlarda yaklaşık olarak 20.000'den fazla çocuk koruma altında bulunmaktadır.

Aydın, Denizli ve Muğla'da çocuk yuvası ve yetiştirme yurtları bulunmaktadır ve tam kapasite ile çalışmaktadırlar. Bir diğer yandan, yetiştirme yurtlarının Aydın, Denizli ve Muğla il merkezlerinde birer tane olduğu ve bir ilçede daha bulunduğu göze çarpmaktadır. Aydın Nazilli, Denizli Buldan, Muğla'da ise Fethiye ilçelerinde birer çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu bulunmaktadır. Diğer ilçelerde de gereklilik ve ihtiyaç tespiti yapılmalı, gerekli görülen ilçelere de birer yetiştirme yurdu ve çocuk yuvası yapılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

➤ Aydın Yetiştirme Yurdu

100 kişi kapasiteli Aydın Yetiştirme Yurdu'nda 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç 79 çocuk/genç bulunmaktadır. Çocuk ve gençlerin yaşama en iyi şekilde hazırlanmaları için her türlü rehberlik hizmeti ekip çalışması ile yönetici, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve öğretmenler tarafından verilmektedir.

Aydın Yetiştirme Yurdunda kalan çocuklar ve gençler ilköğretim, lise ve meslek lisesi olmak üzere çeşitli okullarda öğrenimlerine devam etmektedirler. Çocuk ve gençlerin toplumla kaynaşmalarını ve sosyal açıdan gelişmelerini sağlamak amacıyla sosyal ve sportif etkinlikler düzenlenmektedir. Öğrenimine devam etmeyen gençlerin yaşama hazırlanmaları, özgüvenlerini geliştirmeleri amacıyla çeşitli iş yerlerinde çalışmaları sağlanmaktadır.

➤ Aydın 80.Yıl Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu (İsabeyli Nazilli)

Aydın Merkeze 40 km uzaklıkta kurulmuş olan yetiştirme yurdu 40 kapasiteli 7-12 yaş grubu çocuk yuvası ile 32 kapasiteli 13-18 yaş grubu kız yetiştirme yurdu olarak hizmet vermektedir. 2010

Kasım ayı itibariyle yuva bölümünde 40, yurt bölümünde 32 çocuk barınmaktadır ve yetiştirme yurdu tam kapasite ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Kuruluştta 7-12 yaş korunmaya muhtaç çocuklarla ve 13 yaşından büyük korunmaya muhtaç kızlara hizmet verilmektedir. Çocukların hayata hazırlanması için psiko-sosyal ve kültürel faaliyetler yapılmakta olup bu kapsamda gezi ve kamplar düzenlenmekte, kuruluşun halka tanıtımı için halka yönelik kermes ve şiir dinletisi programları hazırlanmaktadır. Ayrıca Milli Eğitim'le işbirliği yapılarak yuvada ve yetiştirme yurdunda kalan çocuklara yönelik çeşitli konularda kurslar verilmektedir.

➤ **Buldan Çocuk Yuvası (7-12)**

Buldan Çocuk Yuvası; 07-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimleri ile sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanarak topluma yararlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Koruma ve bakım altında fiilen kalan çocuk sayısı 2010 yılı Ekim ayı itibariyle 32, koruma kararlı olup aile yanında desteklenen çocuk sayısı ise 13'tür.

➤ **Denizli Çocuk Yuvası (0-12)**

Pamukkale yolu üzerinde kurulmuş olan Denizli Çocuk Yuvası, 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimleri ile sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanarak topluma yararlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Denizli Çocuk Yuvası'nda koruma ve bakım altına kayıtlı çocuk sayısı 106, koruma ve bakım altında fiilen kalan çocuk sayısı 46, korunma kararlı olup aile yanında desteklenen çocuk sayısı ise 20'dir.

➤ **Denizli Yetiştirme Yurdu**

13-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak, bir meslek sahibi olmaları ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşudur. Denizli yetiştirme yurdu bünyesinde korunmaya muhtaç çocuklara yönelik pek çok faydalı faaliyet gerçekleştirilmektedir. Halk oyunları, eğitim-öğretim faaliyetleri, müzik çalışmaları, çevre gezileri, sportif faaliyetler, çevre düzenlemeleri, el becerileri ve bilgisayar kursları gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Denizli Yetiştirme yurdu bünyesinde koruma ve bakım altında kayıtlı çocuk sayısı Ekim ayı itibariyle 145, koruma ve bakım altında fiilen kalan çocuk sayısı 60, koruma ve bakım altında olup aile yanında desteklenen çocuk sayısı ise 52'dir.

➤ **Muğla Vali H.Aksoy Çocuk Yuvası (0-12)**

0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocukların bakımı, eğitimi ve topluma yararlı bireyler olarak yetiştirilmeleriyle yükümlü sosyal hizmet kuruluşudur. 90 kişilik kapasiteye sahiptir ve Ekim 2010 itibariyle 90 çocuğu bünyesinde barındırmaktadır.

➤ **Fethiye Yetiştirme Yurdu**

08.09.2002 tarihinde hizmete açılan Fethiye Erkek Yetiştirme Yurdu 48 kapasiteli olup, Ekim 2010 itibariyle yurtta 31 çocuk bakılmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde kurulmuş olan Fethiye Yetiştirme Yurdu, pek çok etkinlik düzenleyerek bünyesinde barındırdığı çocukların sağlıklı bir kişilik ve topluma yararlı birer birey olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Fethiye ilçesinde bu tarz kurumlara ihtiyaç duyulmaktadır çünkü bu ilçenin nüfusu 183.184'tür ve pek çok ilden daha fazla nüfusa sahiptir.

➤ **Muğla Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu**

16 kapasiteye sahip çocuk yuvası ve kız yetiştirme yurdu, Türkiye genelindeki en düşük kapasiteli çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu olma özelliğine sahiptir.

2.4.3 Koruyucu Aile ve Evlat Edinme

Koruyucu Aile hizmeti, çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakılamayan çocukların, kısa veya uzun süreli olarak bakımlarını üstlenen aile ya da kişilerin yanında, devlet denetiminde yetiştirilmeleri olarak tanımlanmakta ve bu hizmeti veren aile ya da kişilere Koruyucu Aile denilmektedir.

Koruyucu aile bakımının, çocuğa sağladığı aile ortamı çocuğun psiko-sosyal gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Kurum bakımının çocuk üzerindeki etkilerine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde de bu bakım türünün sadece pahalı olmadığı, çocuğun gelişimini bazı yönlerden tamamlamasına da yol açtığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle tüm dünyada korunmaya muhtaç çocuklar için en çok tercih edilen bakım şekli Koruyucu Aile bakımındır. Koruyucu aile hizmetinde amaç, çocuk için karmaşık ve sorunlu olan bir dönemde özenli davranılarak çocuğun bu dönemi örselenmeden geçirmesini ve normal hayatını devam ettirmesini sağlamaktır. Koruyucu aile çocuklara, öz ailesi, okulu ve çevresiyle ilişkilerini devam ettirmelerini sağlayarak yardımcı olur.

Korunmaya muhtaç çocuklar, koruyucu ailelerden gelen talepler doğrultusunda koruyucu ailelerin yanına yerleştirir. Ayrıca ailelerin koruyucu aile olmaları konusunda çeşitli çalışmalar yaparak

daha çok çocuğun aile ortamında yetiştirilmesi için çalışmalar yapar. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından Türkiye genelinde yılda ortalama 100 çocuk koruyucu aile yanına yerleştirilmektedir.

Evlat Edinme; bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun bir kişi arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürlüğü'ne bağlı kuruluşlarda bakılan korunmaya muhtaç çocuklardan durumu evlat edinme hizmetinden yararlandırılmaya uygun bulunanlar, sosyal çalışmacının hazırladığı rapor ve ilgili mahkemenin kararı ile evlat edinebileceği belirlenmiş aileler yanına yerleştirilir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yılda ortalama 500 çocuk evlat edindirilmektedir.

Denizli'de 2010 yılında ekim ayı itibarıyla evlat edindirilen çocuk sayısı 10'dur. Evlat edinmek üzere sırada bekleyen aile sayısı 36, koruyucu aile sayısı 32, koruyucu ailede bakılan çocuk sayısı 39'dur.

2.5 YOKSUL HİZMETLERİ

2.5.1 Ayni ve Nakdi Yardımlar

Temel gereksinimlerini karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere 28.09.1986 tarihinde yürürlüğe giren “Ayni Nakdi Yardım Yönetmeliği” hükümleri çerçevesinde sosyal yardım hizmetleri yürütülmektedir. Sosyal yardım hizmetlerinde temel ilke kişinin kendi kendine yeterli duruma getirilmesidir.

Sosyal yardım hizmetlerinde öncelik tanınan kişi ve gruplar, ailelerin ekonomik yoksunluğu nedeniyle;

- Korunma kararlı, kuruluştaki bakılmakta iken, sosyal yardımla desteklenerek ailesi veya yakınları yanında bakımları sağlanan çocuklar,
- Korunma kararlı olup, kuruluşlarda yer olmadığı için sıraya alınmış olup, sosyal yardımla desteklenerek ailesi veya yakınları yanında bakılan çocuklar,
- Yaş sınırlarını tamamları nedeniyle Yetiştirme Yurtlarından ayrılan gençler,
- Ailenin ekonomik yoksunluğu nedeniyle korunma kararı talep edilen, sosyal yardımla desteklendiği için korunma kararından vazgeçirilerek ailesi veya yakınları tarafından bakılan çocuklar.

Ayni Sosyal Yardım: Yiyecek, giyecek, yakacak, kırtasiye, tıbbi araç-gereç ile rehabilitasyon amaçlı protez araçları gibi sosyal inceleme raporuyla müracaatının ihtiyacına göre verilecek mal ve malzeme yardımudur.

Nakdi Sosyal Yardım: Sosyal inceleme raporu sonucunda müracaatçının ihtiyacına göre verilecek para yardımudur.

Bölgede Ayni ve Nakdi Sosyal Yardım verilen kişilere yönelik veriye ulaşılamamıştır.

SONUÇ

Dezavantajlı gruplara yönelik, bu grupların sosyal hayata entegrasyonu ve sosyal uyumun sağlanması adına, ülke çapında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı pek çok kurum görev yapmaktadır. Bölge açısından incelendiğinde, bu kurumların bölge genelinde hizmet vermekte olduğunu, ancak bazı eksikliklerin bulunduğunu fark etmekteyiz.

Bölgede, aile danışma merkezleri, çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, yaşlı bakımevleri, toplum merkezleri gibi kurumlar, dezavantajlı gruplara yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bu konuda dikkat çeken en önemli nokta, bu sosyal hizmetler yatırımlarının merkez ve çevre ilçelerde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Aydın'da Merkez, Nazilli ve Kuyucak ilçesi Pamukören kasabasında, Denizli'de Merkez, Çivril ve Buldan'da, Muğla'da ise Merkez, Fethiye ve Milas'da bu projeler gerçekleştirilmiştir. Sosyal altyapının tamamlanabilmesi adına, bu hizmet ağının sadece merkezde kalmayıp genişletilmesi ve çevre ilçelerde de bu projelerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bir diğer yandan, sosyal hizmetler kurumlarının verdikleri hizmetler ve kapasiteleri açısından incelendiğinde, pek çoğunun kapasitesinin yetersiz kaldığı ve tam dolu kapasiteyle hizmet verdiklerini görmekteyiz. Bu açıdan, kapasitelerinin artırılması ya da yeni kurumların açılmasının desteklenmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Denizli, Aydın, Muğla, her üç il de yoğun göç alan illerdir. Göç eden ailelerin yeni çevreye uyumlarının sağlanması amacıyla verilen hizmetlerden biri olan toplum merkezlerinin sayısının artırılmasına ihtiyaç vardır. Denizli'de 2 tane, Aydın'da bir tane bulunan toplum merkezi Muğla'da bulunmamaktadır. Bu açıdan Muğla'nın da göç alan bir il olması ve toplumsal uyum sorunlarının azaltılması açısından bu il için de toplum merkezi ihtiyacı bulunmaktadır. Aynı zamanda, Denizli Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından tarafımıza bildirilen ihtiyaç listesi dâhilinde bir toplum merkezi ihtiyacı da bulunmaktadır. Aydın'da da inşaatı devam etmekte olan bir toplum merkezi vardır. Nazilli Toplum merkezi, Nazilli Belediyesi tarafından tahsisi yapılan arsa üzerine TOKİ tarafından temeli atılmış olup inşaatı devam etmektedir.

Bölge, yaşlı nüfus açısından Türkiye geneline göre kalabalıktır ve ortalama yaşam süreci gittikçe uzamaktadır. Bir diğer yandan, 2023 yılına yönelik yaptığımız nüfus projeksiyonu sonucunda, bölgede yaşlı nüfusun daha da artmasının beklendiği görülmüştür. Bu açıdan, bölgede yaşlı nüfusun daha iyi şartlarda bakılmaları ve yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından huzurevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezlerine ihtiyaç duyulması beklenmektedir.

Bölge, genç nüfus açısından da oldukça kalabalıktır. Genç nüfus ve çocuk nüfusunun sağlıklı bireyler olarak yetişmelerinin sağlanması, toplumsal değişimlerden ve kent yaşamının gençleri yönlendirdiği kötü alışkanlıklardan korunmaları açısından toplum, çocuk ve gençlik merkezleri büyük önem kazanmaktadır. Bölgede toplum merkezleri Aydın ve Denizli’de göç alan ve kalkınmada öncelikli bölgelerde hizmet vermektedir. Ancak Muğla’da toplum merkezi bulunmamaktadır. Muğla’da toplum merkezlerinin kurulması, yoğun göç alan bir il olması, bireylerin kentleşmenin getirdiği zorluklarla mücadele edebilmelerini kolaylaştırması açısından büyük gereklilik göstermektedir. Çocuk ve gençlik merkezleri açısından incelendiğinde ise yine Denizli ve Aydın illerinde çocuk ve gençlik merkezleri bulunurken, en fazla göç alan illerden biri olan ve bölge genelinde boşanma hızının en yüksek olduğu il olan Muğla’da bulunmadığı görülmektedir.

Aile Danışma Merkezleri, toplumun ve ailenin gelişmesi için, aile yaşamını korumak, desteklemek ve sorunların çözümüne yardımcı olmak amacıyla aile bireylerine yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verildiği sosyal hizmet kurumlarıdır. Bölgede yalnızca Muğla ilinde bir aile danışma merkezi bulunmaktadır. Ancak bölgenin genel durumu incelendiğinde, boşanma oranları TR31 (İzmir) ve TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Bölgelerinden sonra en yüksek 3. Düzey 2 Bölgesi olduğu görülmektedir. Bölge içinde ise, kaba boşanma hızları Muğla’da % 2,36, Denizli’de %2,35, Aydın’da ise % 2,16’dır ve Türkiye ortalamasının oldukça üzerinden değerler almaktadır. Bu bakımdan, aile yaşamının korunması, desteklenmesi, rehberlik ve danışma hizmetleriyle aile birliğinin korunmasının sağlanması açısından bölgede Aydın ve Muğla illerinde de Aile Danışma Merkezlerine ihtiyaç vardır.

Denizli Sosyal Hizmetler Müdürlüğü’nden tarafımıza bildirilen ihtiyaçlar şu şekilde sıralanmıştır: Sosyal Hizmet Rehabilitasyon Merkezi Hizmet Binası, Aile Danışma Merkezi Hizmet Binası, Kadın Konukevi Hizmet Binası ve Toplum Merkezi ihtiyacı. Bir diğer yandan, planlanan Engelsiz Yaşam Merkezi, Çocuk Evleri Projesi, Buldan Çocuk Yuvası Bahçe Düzenlemesi, Çivril Huzurevi Yemekhane İnşaatı da Denizli Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından planlanan sosyal hizmet yatırımlarıdır.

Güney Ege Bölgesinde sağlanan sosyal hizmetler, kadın, aile ve toplum hizmetleri, engelli hizmetleri, yaşlı hizmetleri, korunmaya muhtaç çocuk hizmetleri ve yoksul hizmetleri olarak sınıflandırılabilir. Toplumun gelişmesi, toplumsal değişimle birlikte ön plana çıkan sosyal sorunların çözülmesi ve ortaya çıkmalarının engellenmesi, dezavantajlı grupların toplumsal uyumunun sağlanması, toplumun bilinçlendirilmesi gibi görevleri olan sosyal hizmetlerin geliştirilmesi, Güney Ege Bölgesi’nde sosyal kalkınmanın sağlanmasında önemli bir rol sahibi olarak büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

T.C. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (2009), 2010-2014 Stratejik Planı, Ankara

T.C. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (2001), *Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyon Raporu*, Ankara

T.C. Denizli Valiliği (2007), *Denizli İli Sosyal Hizmetlerin geliştirilmesi Stratejik Planı (2007-2011)*, Denizli

T.C. Denizli Valiliği İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, *Kurum Görüşmesi*, (02.12.2010)

T.C. Aydın Valiliği İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, *Kurum Görüşmesi*, (23.11.2010)

T.C. Muğla Valiliği İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, *Kurum Görüşmesi*, (07.10.2010), (25.11.2010)

<http://www.shcek.gov.tr/aile-danisma-merkezleri.aspx> (03.12.2010)

<http://www.aydin-shcek.gov.tr/kuruluslar.asp?idx=6> (08.12.2010)

<http://denizlisosyalhizmetler.gov.tr/> (08.12.2010)

<http://www.dezavantaj.org/> (07.12.2010)

TÜİK. *Karşılaştırmalı Bölgesel İstatistikler, Demografi İstatistikleri*. (21 Aralık 2010),

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/sorguGiris.do>